

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Archicancellariis Sacri Romani Imperii Ac Cancellariis Imperialis Avlae

**Mallinckrodt, Bernhard von
Monasteri[i] Westphaliae, 1640**

Henricvs tertius, cognom. Niger.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11835

uit; vti videre est, quoad an. 1024, in *Metrop. Salisb. tom. 1, p. 146*; & *tom. 1. Histor. Leod. pag. 264*: quoad annos 1025, ead. *Metrop. Hundij tom. 1, pag. 143*; & *tom. 3, pag. 407*: an. 1026, *Metrop. tom. 3, pag. 346*: an. 1027, *Kleinsorg. in Chron. Metrop. Salisb. tom. 1, pag. 371*: an. 1028, *ibid. pag. 372*: an. 1029, *Metrop. part. 1, pag. 143*; & *part. 2, pag. 39*. De hoc quod præterea dicam, hæcenus non habeo: necdum enim in omnes & singulos Cæsareanorum Diplomatum subscriptores curiosius inquirere mihi vacuum fuit. nec dubito, de aliquibus frustraneum laborem fore; licet faciliorem eiusmodi venatum faciat, quod liquidum sit, Ecclesiastici Ordinis ad vnum omnes fuisse. Dispiciat autem Lector philomusus & philologus, cum constet Diplomatum fide, memoratos modo, Burchardum & Vdalricum, annis 1024, & 1026 (de intermedio quis idem statuere dubitet?) simul Cancellarios aulicos eodem tempore fuisse; an non de alijs temporibus idem dici possit. Ac velit fortè ad ita opinandum nos inuitare, quod non vno in loco illorum aliqui, quasi ad aliorum eiusdem nominis & officij differentiam, *Summi vel primi Cancellarij* vocentur.

Successor Vdalrici in officio fuit Burchardus; siue is ille ipse sit, de *Burchardus* quo priùs; siue ab illo diuersus, quod magis puto. Is recognouit vice Bardonis *Archicapellani*, an. 1033, Priuilegium Ecclesiæ Mindensi concessum, apud Pistorium, & apud Miræum in *Codice Donat. cap. 47*; licet ibi Bulchardus legatur: deinde in *Metrop. Salisb. tom. 1, pag. 145*, an. 1034; apud Miræum, in *Notit. Eccles. cap. 84*; *lib. 2. Donat. cap. 23*, an. 1038; *Metrop. Salisb. part. 1, pag. 145*. Inuenio in *Basiliensium Episcoporum Catalogo*, sub Henrico IV, Burchardum de Hasenburg; sed illum hoc Cancellario iuniorem censeo.

HENRICVS tertius, cognom, NIGER.

PRIMO loco Theodoricus referri postulat, qui recognouit Bardonis *Theodoricus Episcopus Constantiensis* Moguntini vice (is in *Metrop. Salisb. tom. 1, pag. 365*, etiam VVardo & VVartho scribitur) Priuilegium Henrici, datum Mindensi Ecclesiæ, quod inter reliqua edidit Pistorius; idque an. 1039 datū fuit: vti & confirmationem bonorum Frisingensis Ecclesiæ, factam eod. anno: *Metrop. Salisb. tom. 1, pag. 148*. De anno 1040, vide Miræum in *Notit. Eccles. cap. 87*; *Histor. Leod. Chapeauilli; tom. 1, pag. 280*; *Metrop. Hundij tom. 2, pag. 4*, & *276*: ac *tom. 3, pag. 881*. de an. 1045, (dummodo is non alius Theodoricus, sed hic idem est) vide eandem *Metrop. tom. 1, pag. 365*; & *tom. 2, pag. 15*. Hic, pro more meliorum istorum seculorum, Aulicæ curæ satur, anno 1045 Episcopalem Cathedram conscendit, apud Constantienses, factus eius loci in ordine trigessimus octauus Antistes;

cùm antea Aquisgranensis & Spirensis Præpositus fuisset, vt Bruschius auctor est, qui Cancellarium & Arch-Sacellanum vocat. Fuit Imperatori Henrico longè charissimus; cùm autem valetudine infirmiori vteretur, post quartum assumptionis annum, Successori morte sua locum fecit.

*Euerardus
Archi-
Episcopus
Treueren-
sis.*

Euerhardus vice Balduini (*Bardonis* legi debet) recognouisse legitur apud Miræum in *Notit. Eccles. cap. 47*, anno 1041: quem eundem annum ponit etiã Metrop. Hundij *tom. 1, p. 149; & tom. 2, p. 249*: an. 1044, inter Diplomata Monasterij sancti Maximini, num. 22. Fuit hoc tempore Augustanus Episcopus Eberhardi nomine; quem tamen sunt qui Epponem, vel Gebhardum dictum velint; quem hunc Cancellarium esse, fortè non nemini non absurdum dictu videatur. Is anno 1048 obiit, præfulatus anno decimo octauo; Imperatore & Principibus Imperij præsentibus, honorificè terræ datus. Veriùs tamen crediderim, fuisse hunc Treuirensis eo nomine Archi-Episcopum, in ordine 77; qui Hezelino Sueuiæ Comite natus, S. Popponi successit an. 1049. Hunc enim ab Henrico Imperatore III, Consilijs, rebusque magnis adhibitum fuisse scribit Kyriander *part. 9*, de Augusta Treuer. Fuerat antè Maior Præpositus Wormatiensis.

*Adalgerus
Episcopus
Worma-
ziensis.*

Post hunc Adalgero, siue Adalgerus, sequitur; qui anno 1043 recognouit literas, non Arnulphi, vt malè legitur in Metropoli Salisb. *tom. 2, pag. 506*; sed Henrici tertij. Id enim constat non tantùm ex nomine Archi-Cancellarij *Bardonis*, cui cum anno illic expresso, 896, nihil commune est; sedit enim ab anno 1031, vsque ad an. 1051: sed multò magis ex annotatis ordinationis & regni annis; qui nulli Imperatorũ omnium, præterquã vni tertio Henrico competunt. Ordinationis (ita habet textus) 16 (anno;) regni verò quinto. Vnicum enim in omni Imperatorum nostrorum Augustã historiã, præter alterum Henrici VI, filij Imp. Friderici I, ab hoc non multùm recedens, exemplum habemus, totis vndecim annis, ante obitum Patris, designati & electi Regis, in hoc Imperatore Henrico, qui, cùm anno Chr. 1026, Successor in Imperio paterno destinatus & declaratus fuisset; an. 1040 demum regnare cæpit: ita vt præmissi ordinationis & regni anni non in alium, quàm quem expressi annum (1043) incidant. remanet tamen, pari, vt videtur, librarij mendo, vnius atque alterius anni discrepantia, in aptandis inuicem Imperij & regni Henriciani annis. Cæterum, vt id obiter, pro maiori declaratione eorum quæ dixi, non præteream, non huius tantùm, sed & aliorum Diplomatum fide & testimonio euidentis est, mutatum fuisse istis temporibus morem præsum, qui sub Carolinæ stirpis Monarchis & Othonibus obseruari solitus erat. Illi enim annos regni computabant non à tempore mortis illorum, qui-

bus

bus successerant, sed ab ipsa primæua regij tituli consecutione, in arrham & certitudinem successionis secuturæ, delati: vti Ludouici Regis Germaniæ, Imp. Ludouici Pij filij; Othonis Imperatoris eius nominis secundi, Diplomata ostendunt. E contrario Henrici, tertius, quartus, & quintus, annos ordinationis numerant à primæua electione & Coronatione regia, (hæc enim & in literis antiquis, & ab Historicis passim Ordinatio nominatur;) annos regni à termino cœpti regiminis & administrationis regia. Omnes enim tres, à viuis parentibus in consortium regni assumpti sunt, procerum Imperij assensu. De tertij Henrici annis iam dixi. Quarti annus regni primus incidit in ordinationis tertium; Quinti verò in sextum. Præter autem præmissa, hoc quoque documento est, Diploma præmemoratum pseudepigraphum esse; quòd nullibi reperiat, sub Imp. Arnulpho fuisse Adalgero Cancellarius aliquis: cum vice versa, sub Henrico III, id munus obierit eo nomine Wormatiensis Præsul, vt disertis verbis Bruschius testatur, qui Adalgerum vocat, & præfati Principis Cancellarium supremumque Consiliarium diu fuisse scribit. Nobilis genere fuit, ait idem Auctor, sed virtute nobilior; non tamen amplius quam quinque mensibus Ecclesiastico regimini præfuit, electus Martio mense, Augusto moriens.

VVintherius, siue VVuntherius, qui & alicubi corruptè Win-
 chertus est, vndecim ad minimum annis togatæ militiæ ducatum tenuit, sub
 Henricis III & IV, patre & filio; ab anno 1048, ad an. 1058. Videantur, si cui
 placet, de an. 1048, Metrop. Salisb. tom. 2, pag. 26; de an. 1049, Priuilegia Min-
 densia, num. 8; Metr. Hundij tom. 1, pag. 367, & 478; tom. 2, pag. 27; de an. 1052,
 Metrop. tom. 1, pag. 150: vbi vice Luitv valdi recognouisse scribitur, qui
 communiùs Leopoldus reliquis in locis vocatur; & pag. 366, an. 1057, i-
 bid. pag. 161; an. 1058, Priuil. Mind. ap. Pistor. num. 20. Hunc eundem esse censeo
 cum Gunthero, quem Lamb. Schaffnaburgens. ad an. 1056, Henrici tertij
 Cancellarium fuisse scribit: nam, vt ex adductis Diplomatum allegationibus
 patet, tam præcedentibus quàm subsequenter annis, id muneris Winthe-
 rius sustinuit; vt valdè verisimile sit, accedente etiam nominis vicinitate, non
 minus intermedio isto, à Schaffnab. designato anno, quàm reliquis, eidem
 intendisse. Nec dubitare quis velit, esse hunc siue Guntherum, siue Winthe-
 rium, Bambergensem Antistitem, in ord. quintum; qui an. 1060, à quarto
 Henrico illam Cathedram obtinuit, ei que sex annis vtilissimè, vt ait Bruschius,
 præfuit. Eloquentissimus fuisse celebratur, ac multarum linguarum cognitio-
 ne illustris. Profectus an. 1064, cum Sigefrido Archi-Episcopo Moguntino,
 Othone Episcopo Ratisbonensi, alijsque Proceribus, septem millium comi-
 tatu,

VVintherius, siue
 Guntherus,
 Episcopus
 Bambergensis.

tatu, religiosâ peregrinatione in terram sanctam, Saracenorum, Iatrocinijs à tot iam seculis hunc in diem vsque infamium, cum reliquis viâ comitibus, manus incidit; ac, ob venustam proceri pulchriq̃ corporis maiestatem, pro præcipuo & honorabiliori totius agminis habitus, ideoq̃ cædi princeps destinatus, opportuna animositate vires resumens, suoq̃ cæteris exemplo animos reddens, è manibus grassatorum generosâ felicitate se liberauit. Bambergam tamen suam non reuisit; sed in Carinthia, dum redire properat, morte iniiciente manus, defecit.

*Henricus
Episcopus
Augustanus.*

Henricum, eius nominis secundum, & in ordine 29 Augustanum Episcopum; quamuis Diplomatum testimonia me hæcenus destituant, eiusdem Henr. Imp. Cancellarium fuisse, Bruschio, è vetustis annalibus tradenti, credere conuenit. Is doctum, robustum, & formosum fuisse asserit, & Henrici quarti Institutorem. Auctor Chronici Augustani, à Pistorio editi, Sigismundus Grossenbrod, religiosus S. Benedicti, conuentûs SS. Vdalrici & Afræ, qui magnæ industriæ virum vocat; ait, per absentiam Henrici tertij in Italia, hunc Imperij gubernacula disposuisse. quod & mortuo illo fecit, puero etiam tunc filio eiusdem Imperatoris prædicti. sed quem gratia & potentia, quâ apud Imperatricem Agnetem pollebat, ad extremum, veteri & solenni consistentium in sublimi loco fato, pessundedit; seu inuidia illa, seu iustus zelus fuit. In causâ tamen persecutionis institutæ, & subsecuti exitij, variant: quæ enim plerique de genitrice Regis tradunt, Auctor prædicti Chronici ad sororem, custodiæ eius creditam, refert. quam rem, sup̃tamq̃ eo nomine, Henrici IV iussu, de illo pœnam, apud alios quàm hîc legi malo.

*Hardouidus
Episcopus
Bambergensis.*

Post Theodoricum, nî fallor, inferendus fuerat **Hardouidus**, siue **Hezelinus**, tertius Episcopus Bambergensis; quem Henrici III Cancellarium fuisse, è monumentis illius Ecclesiæ Bruschijs commemorat. Ad Episcopatum, illum sublimauit Imperator prædictus an. 1047; cui, ad annum vsque 1054, per septennium præfuit, modicâ sanè laude, si credimus laudato Auctori.

HENRICVS quartus, cognom. Senior.

*Guntherus
Episcopus
Bambergensis.*

Cancellariorum, sub hoc bellace & animoso, sed infelici multis nominibus Principe, ille ipse **VVintherius**, siue **Guntherus** agmen ducit; de quo, sub Patre huius, quem Seniorē veteres dixere, & sepulchralis inscriptio etiam nunc vocat, dictum est; de quo alia, quàm quæ retuli, non libet addere. Si quis tamen famosum in historijs, Hierosolymitanum iter eius, nôse
se desi-